



MCMXXII
VYTAUTO DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETO SENATAS

NUTARIMAS DĖL PROF. DARIAUS DANUSEVIČIAUS KANDIDATŪROS POVILO MATULIONIO VARDINEI PREMIJAI TVIRTINIMO

2023 m. lapkričio 30 d. Nr. SEN-N-31
Kaunas

Vadovaudamasis Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU) Statuto II skyriaus antrojo skirsnio 30.20 punktu Senatas **n u t a r i a** teikti

kandidatu Lietuvos mokslų akademijos Povilo Matulionio vardinei premijai Žemės ūkio Akademijos Miškų ir ekologijos fakulteto prof. DARIŲ DANUSEVIČIŲ, bei jo ir dr. V. Baliucko mokslinį darbą (2023 m.) „Paprastojo ąžuolo (*Quercus robur* L.) evoliucinė kilmė Lietuvoje“ (Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras, 105 p.).

Minimo mokslinio darbo tikslas buvo ištirti Lietuvos augančių paprastojo ąžuolo medžių senolių evoliucinę kilmę pagal DNR žymenis bei evoliucinės kilmės linijas reprezentuojančių haplotipų morfologinius požymius. Šis mokslinis darbas sudaro aukštesnės pakopos Lietuvos ąžuolynų genetinio pagerinimo programos pagrindą. Tyrimais siekiama ištirti Lietuvos ąžuolynų genefondo genetinę struktūrą ir įvairovę Lietuvoje, identifikuojant aukštos genetinės įvairovės ir kokybės paprastojo ąžuolo medžių senolių haplotipines linijas, siekiant integruoti šias linijas į ąžuolynų plėtros programas ir optimizuoti genetinių išteklių išsaugojimo objektų tinklą, taip išsaugojant retesnius haplotipus.

Mokslinio tyrimo metu, pagal motininio paveldėjimo chloroplasto ir branduolio mikrosatelitų DNR žymenis buvo ištirti 347 Lietuvoje augantys paprastojo ąžuolo medžiai senoliai (iš jų 207 valstybės saugomi gamtos paminklai ir 140 savivaldybių saugomi gamtos paminklai, bei Augalų genų banko inventorizuoti vertingi paprastieji ąžuolai, kurių stiebo apimtis viršijo 4 metrus) bei paprastojo ąžuolo šeimos augančios bandomuosiuose želdiniuose. Paprastojo ąžuolo medžių senolių vidutinis amžiaus pagal paprastojo ąžuolo vidutinio metinio prieaugio tyrimus (laisvai augančių) yra apie 500 m., (amžiaus standartinis nuokrypis - 100 metų). Nustatytas paprastojo ąžuolo medžių senolių ir šeimų haplotipas, selekciškai svarbūs morfotipiniai požymiai, bei genetinės įvairovės rodikliai. Lietuvos paprastojo ąžuolo medžių senolių haplotipinių evoliucinių haplotipinių linijų genetiniai-morfotipiniai tyrimai parodė, kad paprastojo ąžuole medžiai senoliai yra vertingi ne tiek ekologiniu bet ir ekonominiu požiūriu, yra evoliuciškai įvairi nes rastos net 5-kios netolygiai Lietuvoje pasiskirsčiusios paprastojo ąžuolo evoliucinės linijos, kurios didžia dalimi išlaikė savo evoliucijos linijai savitas stiebo-lajos ir žievės morfotipines savybes ir aukštą genetinę įvairovę. Todėl gali būti panaudos ąžuolynų

adaptyvumo stiprinimui, naujų ažuolynų kūrimui, bei saugant paprastojo ažuolo genetinę bioįvairovę Lietuvoje.

Manome, kad prof. Dariaus Danusevičiaus drauge su dr. V. Baliucku parengtas mokslinis darbas yra svarbus, siekiant Lietuvos ažuolynų stiprinimo bei jų kūrimo, o taip pat ir išsaugant jų unikalią biologinę įvairovę šalyje, dėl ko manome, kad prof. Darius Danusevičius yra vertas Lietuvos mokslų akademijos Povilo Matulionio vardinės premijos.

Senato pirmininkas



Ričardas Krikštolaitis